

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 35 (506)

Fredagen den 3 september 1897.

10:de årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. » 5:— Iduns Modet., månadsuppl. » 3:— Barngarderoben..... » 3:—		Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Öppen kl. 10—5.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: <i>J. Nordling.</i>	Utgifningstid: hvarje fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar.)	Annonsspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Ulländska annons. 70 öre pr nonp-rad.
--	--	---	---	--	--

Charlotte Holmgren.

En angelägenhet inom sjukvården, som ofta nog dryftats dels af herrar läkare, dels inom kommunerna, har varit tillsättandet af länssköterskor, förnämligast i och för epedemiernas häfvande och begränsande. En hvar känner, genom egen erfarenhet eller genom hörsägen, de svåra härjningarne af epedemier sådana som difteri, skarlakansfeber och nervfeber. Mer och mer har man därför börjat inse nödvändigheten af s. k. isolering och desinfektion isynnerhet på landet, där folkets okunnighet och likgiltighet för faran underlätta smittans spridande.

Vi se här i dag bilden återgifven af Sveriges första länssköterska, ty först löstes ofvannämnda angelägenhet inom Västmanlands län, där landstinget från och med 1896 års början tillsatte och förordnade fröken *Charlotte Holmgren* att bestrida platsen såsom länssköterska med station i Västerås.

Redan förut verksam vid s. k. sjukstugor, öfvertog nu fröken Holmgren en länssköterskas ganska dryga plikter, hvilka bestå dels i direkt sjukvård, dels i desinfektion.

Vid kallelse af läkare från den angripna orten, gäller det sålunda för länssköterskan att skyndsamt skrida till bekämpande af det onda. På landet uppsättes då vanligen en sjukstuga, till hvilken samlas patienter från de af smitta angripna hemmen. Ej sällan händer att sjukstugan måste inrymmas i bostäder, hvilka i afseende på trefnad och de allra lindrigaste anspråk på komfort lämna mycket öfrigt

att önska. Beträffande de patienter, hvilka där vårdas, kunde man ock säga att de lämna mycket öfrigt att önska, ty i många fall är det icke allenast den smittosamma sjukdomen, utan äfven andra mer och mindre svåra åkommor och vanvård, som förvärrat tillståndet. Det fordras i sanning ett kärleksfullt hjärta och ett lefvande intresse likt fröken Holmgrens, för att åter kunna fram-

locka hälsans rosor hos dessa armodets barn, där nöden lika mycket som sjukdomen blekt kinden och kommit lemmanne att vissna. Till en början visa sig ofta patienterna blyga och rädda för sköterskan, men inse snart nog, att de i henne funnit en kär vän, som ömt och försakande vårdar dem, då febern bränner, och uppmuntrar dem under convalescenstidens ljusare dagar. Stundom händer ock att fröken Holmgren i deras tacksamhetsbevis skördar lönen för sin möda, då de små patienterna, friska och krya, med sin bärkorg eller äggskäppa tacka »moster» för besväret.

Som ofvan är nämnt, åligger det äfven länssköterskan att företaga desinfektioner. Just inom detta område mötes hon af de största svårigheterna. Som landtbefolkningen ej har förmåga eller ens vilja att inse nyttan och nödvändigheten af desinfektion, nekar den ofta på det bestämdaste länssköterskan tillträde till smitthärden. I sådana fall är det först med fjärdingsmannens tillhjälp man förmår bringa de tredskande till underkastelse och lydnad.

I alla afseenden välsignelse-

Det ingalunda dock är sagdt,
Att stora ord ha största makt
Vår värld i ordning sätta.

De, som behöfva hjälp och tröst,
De höra bäst den milda röst,
Som visar dem tillrätta.

Magdalena Thoresen.

bringande har fröken Holmgrens verksamhet ock visat sig; högst sällan händer det nämligen att epidemien ånyo utbryter, där desinfektion hållits.

Sitt kall såsom sjuksköterska började fröken Holmgren med genomgående af kursen på Köpings lasarett och var sedan flere år verksam inom den privata sjukvården. I och för tillträdande till platsen såsom länsköterska studerade fröken Holmgren hösten 1895 desinfektionsväsendet i Stockholm och biträde äfven vid desinfektionen å k. slottet efter de små prinsarnes difterisjukdom.

Hilda Ohlsson-Gother.

Du blonda dotter af mitt land....

*Hur söderns mö än bländar och bedårar
med lockars natt och svartas ögons brand,
till drottning i min skönhetsvärld jag korar
blott dig, du blonda dotter af mitt land.*

*Din fågring manar fram för mina drömmar
allt hvad i världen jag har dyrt och kärt:
det folk, hvars blod i mina ådror strömmar,
den jord och himmel, som jag älska lärt.*

*Din blick ett tycke har af skogsviolens,
hvars ljusa krona speglar vårens sky,
en glans af blåögd sjö, från hvilken solen
har tvungit dimmans töckendok att fly.*

*Din mun mig minner, hur på skogens tuffa
jag hos ett bär har sett dess varma färg,
din lena kind har denna skärhet ljusfa,
som blomman äger på min hembygds berg.*

*Ditt skratt är friskt likt vårens vind, som
drager
i muntra tonfall mellan björkens blad,
ditt ögas gråt är daggen lik, som tvager
en himmelsfärgad blomma i sitt bad.*

*Din lock, ej prydd af något gyllne spänne,
af skördeaxets guld en skiftning har,
och fjällsnöns renhet bär ditt hvita äne,
där lifvets morgondager leker klar.*

*Och när ej i ett onaturens häkte
din kropp har mist sin borna harmoni,
den siar stolt, hur för ett framtidssläkte
ditt sunda blod ett signadt arf skall bli.*

*Allt hvad mitt hemland äger högst af fägring,
allt hvad mitt folk där af har undfått — allt
jag återspegladt ser som i en hägring
i hela din jungfruliga gestalt.*

E. N. Söderberg.

Skiljsmässa.

»Och nu skall det verkligen bli skiljsmässa af?»

»Inser du icke det? Till ingen samvetsgrannare och mera opartisk domare kan jag vända mig än till dig, farbror Otto; säg att du inser det!»

»Om jag också skulle inse det — vi kunna ju förutsätta något sådant — så inser jag icke, hur lifvet därefter skulle gestalta sig för dig.»

»Och du tror icke, att ett arbete i frihet, vore det än så tungt, skulle vara lättare än denna nesliga slafboja med sin tunna fernissa af ärbart sken öfver sargande länkar af nesa och skam?»

»Och du tror inte, att jag vet hvad som väntar en fränksild hustru i en värld, som icke vet af misskund? Men jag säger dig, att ett stolt, känsligt sinne sådant som ditt missräknar sig på sin styrka gentemot det tysta föraktet, det öppna hänet och den oförsynta närgångenheten, som dock utestänges af denna fernissa, men som, där den ej finnes, hackar och mal, sticker och marterar en fränksild hustru till döds, emedan den hittar världen rundt till de gömdaste vår.»

»Under det att mannen med orubbadt anseende får njuta sin brottsliga lycka oantastad af samhället. Är det icke en skriande orätt i detta?»

»Ja, det är, men tyngdlagen är oefftergiffig: ju högre ställning, dess djupare fall. Kvinnan är ställd högre, och där hon icke förmår bibehålla sin ställning, där bär det utför med fart.»

»Förmår bibehålla! — — 'Det tysta föraktet' skulle således vara lättare att bära i det så kallade egna hemmet, där man spelar en nollas roll gent emot tjänstfolk, barn och umgänge? Och ligger det icke ett 'öppet hän' i frågan: 'Fru vet väl inte, när herrn kommer hem?' emedan svaret: 'Jag kan inte säga det, det är omöjligt att bestämma' så ofta genljudit ut i korridoren från husets herre, då han därmed afspisat denna samma så kallade husmoder, som därigenom i rikt mått skördat det 'tysta förakt', som alltid följer med brist på förtroende. Är det detta du kallar att 'vara högre ställd'?»

»Tydligen icke. Den som skall hjälpa en annan upp måste själf stå stadigt. Vi män äro tungrodda, men kvinnans kärlek brukar kunna finna tusende, för andra osedda och obegripliga medel att bogsära oss upp på Ararats berg tillika med arken, där hela bråten står höjd öfver syndaflo den, som svallar omkring. Hvad vet jag? — Nog voro ni kära i hvarandra och ingen inverkade på ditt val, ej heller voro ni döfva, när prästen i hela församlingens närvaro uppläste vigselakten, och nog lofvade ni: »i lust och nöd». — Jag kan och vill icke nu heller inverka på ditt beslut, ni äro båda fullt tillräkneliga människor och äga att handla efter bästa samvete gent emot hvarandra, mot barnen och mot sam-

hället, som hört eden. Om han brutit den, vet jag icke, att du ännu icke gjort det, kunde jag taga på min salighet. Det enda jag nu kan säga dig är min mors valspråk: 'den som vinner tid, vinner allt.' Bestäm dig för en viss tid att vänta och öfverlägga; denna tid må sedan vara timmar eller dagar, men föreställ dig att därefter blir ingen återgång möjlig.»

»Jag tackar dig för rådet. Emedan det är svårt att följa, måtte det väl vara godt, enligt den höga moralen, som bjuder mod att tåla, tills fullständig slöhet gjort det öfverflödigt, mod att lida, till dess man icke mera mäktar känna.»

* * *

Och så vandrade denna försummade maka med trötta, viljelösa steg mot hemmet, utan att fästa ögat på landskapets vårfriska skönhet, där det i breda vidder låg badande i ljus under den på höjden slingrande gångstigen, som stundom ledde genom svala hagmarker, för att så åter plötsligt framställa den hänförande taflan för det hvilade ögat.

Hvad brydde sig nu denna högresta, vackra kvinna med sina dystra, trötta, torrgrätta ögon om naturens skönhet? Den fanns ej för henne. Inhäligt och tomt var allt. Kärleken var död, och plikterna tyngde som ett ok, ty öfvergifven var hon i det glädjetomma hemmet, dit mannen från resor och förevändningar af alla slag vände så korta stunder som möjligt. Nog visste hon — ja, alla trodde sig veta, hvar han trifdes bättre, hvar han ännu kunde skämta som förr, med hvem han kunde sjunga deras forna duetter.

Den vrede som denna tanke väckte hos henne, kom henne att känna, att hon ännu lefde, att hon ej var vorden slö ännu: hon skulle ej tåla vidare förbiseende, det skulle åtminstone bytas i förolämpning en gång — och sedan — — fri!

Hon hade tackat för farbroderns råd, men hon skulle icke följa det, hon kände att hon kommit till gränsen, det skulle ske nu! Till modern i den närbelägna staden, där redan de två barnen voro under skolterminen, skulle hon resa i morgon dag.

Mannen kunde ha hinder för hästarne, men hon skulle just gå förbi ortens hyrkusk, en visserligen brutal karl, men som hade bra hästar och numera, sedan han gift sig, vunnit ett visst anseende, som undanskymde ett och annat fult drag från ffordom, då det hviskades om stygga tilltag under ruset, som gjort honom ganska fruktad. Numera hördes aldrig något sådant. Fru Margareta steg alltså in genom grinden till täppan vid stora vägen, som gångstigen mynnade ut till.

»Är Isaksson hemma?» frågade hon den snyggt klädda kvinnan, som just trädde ut i den nyskurade förstugan, dit hon medförde lukten af nykokt potatis och stekt sill, hvilka beståndsdelar af middagsmålet synbarligen nyss blifvit framsatta på en hvit duk inne i stugan, hvars dörr hon likväl genast tillslöt.

Ja, han var hemma. I bersån kunde frun vara god sitta ner, där var svalare. Och hvad frun ville? Jaså, i morgon till staden? Hon skulle tala vid Isaksson och lämna svar i afton, när hon kom ner till herrgården efter mjölken. Frun var så enträgen som möjligt att själf få tala vid Isaksson och få svar med det samma, men mor Karin hade annorlunda beslutat, och hur hon på höffigaste vis lade sina ord, så blef det kungord: *hon* skulle tala och *hon* skulle lämna svar.

På den återstående delen af vägen ner till herrgården, fru Margaretas vackra hem, tänkte hon på denna kvinna och hennes äktenskap med den råa karlen, som andra fruktade. Det var en hvila att tänka på något annat än sin egen numera tröstlöst tomma tillvaro. Hon hade ju uppjudit all sin förmåga att bibehålla denne en gång så älskade mans hjärta, och detta hjärta hade dock glidit ifrån henne, det var det enda vissa och oåterkalleliga. Inga scener, inga förebråelser — endast stadigt termometerfall. Nu var det kommet under fryspunkten.

Hon kunde då så gärna tänka på andra, för henne var intet af intresse mera.

* * *

Aftonen kom och mor Isaksson med den. Hästarna kunde fås, men ej förr än kl. 4 e. m., och frun tog väl sin egen landå?

»Men hvarför kunde jag inte få detta svar i middags, när han ändå var hemma? Mor Isaksson hade väl kunnat fråga honom då lika gärna.»

»Nej, ser frun, att tala vid en hungrig karl, det var då aldrig värdt, och hade potatisen fått kallna, så hade allt flaskan kommit fram. En får sköta dem, som de äro sjuka till.»

Fru Margareta gick in för att packa.

»Som de äro sjuka till.» Skulle det materiella spela en sådan roll? Ja, kanhända i en arbetares lif. — En arbetare, tänkte hon vidare, hvarför denna klassificering, äro icke alla arbetare? Farbror Otto, denne människokännare och läkare, hade en gång yttrat, att en skollärare behöfver mera mat än en grundläggare.

Hon packade icke, hon satt midt på golfvet på en taburett, och tankarna gingo tillbaka till hennes samtal med farbrodern på förmiddagen: »En kvinnas kärlek brukar kunna finna på tusen för andra osynliga och obegripliga medel» o. s. v.

Skulle denna kvinna af folket funnit rätta sättet, under det att hon med sin själs begåfning förfelat det? Hade hennes omsorger någonsin nedlåtit sig till det materiella? —

Hon packade ej. Hon låg vaken, tills hon hörde jaktvagnen rulla upp på gården och visste att hennes man var hemma; sedan somnade hon tungt och vaknade vid sjutiden, ovanligt uthvilad.

Kokerskan blef nästan förskräckt, när frun i den tidiga morgonstunden uppenbarade sig i köket, och bemödade sig i hög grad att dölja sin öfverraskning, då hon, efter en sväng in i handkammaren, fullständigt ändrade om programmet till frukosten — och därtill på så tarfligt vis!

Oskalad potatis — icke därför att Isaksson åt sådan, utan därför att fru Margareta ur sitt minnes gömmor plockat fram, att till frukost tyckte hennes man om denna enkla rätt. — Kristina sade med en yt-

terst allvarlig stämma: »Kanske sill också?»

Nej, det fanns fårhog, för folkets räkning. Fru Margareta manövrerade själf denna »fiol» och stekte »glödhoppor». Groft rågbröd skar hon en kaka och placerade själf på frukostbordet, och när detta var gjordt, steg hennes man in i salen med sin vanliga, elegant resignerade morgonhälsning och frukosten tog sin början.

Rodnande af spiselglöd, lyfte fru Margareta servietten af den ångande potatisen och sköt fram »glödhopporna» samt bredde smör på ett stycke af det svarta brödet. Häpnande sväfvade hans blickar från den ena ovanligheten till den andra och lyfte sig därefter till fru Margaretas nymorgnade ögon...

Ända ut i köket hördes en duett af skratt, som kom så oförmodadt, att kokerskan, stirrande på köksan, instämde af alla krafter. Och stallpojken sprang ut till kusken och skrattade, och gud vet om inte hela socknen till slut instämde, med undantag — kanske — af Isaksson, som *inte* fick spänna för landån.

A. M.

I Stockholm.

Små utställningsfunderingar och litet annat smått och godt.

För Idun af

Lovisa Petterkvist.

Bref XV.

Sista brevet.

Ftt förfärligt springande och jäktande nu sedan barnen kommit!

Jag har inte tid att skriva en *smul*, och väl är kanske det, ty jag *fruktar*, att herrskapet för *längesedan* är trötta på allt mitt prat! Emellertid, efter att alla nu är ute, ska jag passa på och afsluta mina små anteckningar, men nog får det lof att gå i ett huj, efter jag bara har en halftimme på mig!!

Det är så roligt att »se om» Utställningen med barnens friska ögon, men bra nedslående är det med, ty nu riktigt *märker* jag, hur klen jag varit i mina »Utställningsstycken».

Man måste lära sig att *se*, så väl som man måste lära sig allt annat, och litet har jag allt lärt mig, det *tror* jag.

Först såg jag bara monstrarna; så såg jag hvad som var i monstrarna, och nu har jag också lärt mig se hvad som finns *bakom* monstrarna. Det är ofta allvarliga, ja, ibland mycket allvarliga ansikten, som gömmer sig *där*. Jojo men, man deltar inte i en utställning sådan som vår, utan att göra stora personliga uppoffringar; och när man så inte får sälja, så —! Därför tycker jag, att alla vi, som ingenting offrat utan bara njutit, ska känna det som en riktigt stor *glädje* att få draga vårt strå till stacken genom att lossa på pungen, så mycket vi någonsin kan. Hvad gör det, om vi får dra in på en fest eller två i vinter, om vi bara känner med oss, att vi efter våra svaga krafter understödt vårt *eget* lands industri och konst? Nu litet smått skäms jag för

våra ryska inköp, fast på det *hela* taget har ju de inbjudna främlingarna *också* rättighet att bli hågkomna, men att för *dem* glömma våra *egna* »arbetare», som sträfvat så för att göra Gamla Sverige heder, får vi *inte* göra. Det vore riktigt *fullt* och *otacksamt* och *stygt*!!

I går såg vi på stan i hyrkuskekipage. Barnen var alldeles hänryckta och det undrar jag inte på. Ja, *det* säger jag, att fortsätter Stockholm att öka ut sig och försköna sig på det *här* viset, så får det lof att snart skaffa sig ett annat land att vara hufvudstad uti, ty för *våra* förhållanden är den redan nu alldeles för praktfull! På Utställningen har flickorna inte hunnit längre än till monstrarna med fruntimmers-toaletterna uti ännu, herrarna däremot har alldeles förälskat sig i möbelutställningen, som ju också *är* någonting alldeles utsökt, förstasigpääre må prata hvad de *vill* om bristen på nationel stil! Kan inte det, äfven inom möbelindustrin, just *vara* vår nationela stil att i sig upptaga alla stilar *utom* den nationela?

För öfrigt så tycker inte jag för *min* del, att den där utsökta nationela stilen är så ofantligt mycket att stå efter, om man ska döma efter den där märkvärdiga nationela chäslongen, som står hos fröken Giöbel och som lär vara det enda verkligt-äktasvenskt-nationelt-konstnärligt-originella som finns i möbelväg på *hela* Utställningen! Beror väl på hur folk ser det! *Ser* man, att chäslongen är en snillrikt omskapad järnvägslår (Svensk förstås!) så antar jag, att den är alldeles utsökt. Eljes har den allt sina sidor — eller rättare sagdt den har *inte* sina sidor! Skaffar man sig en soffa, så är det för att sitta eller hvila *skönt*, och inte för att trilla i backen på ömse håll, bara man vänder sig — ty trilla hur konstnärligt man någonsin *vill*, så tror jag nog att man ändå i längden föredrar att inte trilla alls. Soffan må vara hur okonstnärlig och hur litet järnvägslåraktig som helst. När jag kommer hem, ska jag odla Hortensior i massor! Jag har alltid förut tyckt de blommorna vara så klumpiga, men nu, när konsten tagit dem om hand, *ser* man först hur konstnärliga de är. Fröken Giöbels drapperi med Hortensiabård är så utsökt, att det för *alltid* har botat mig för min smak för korsstyngsbroderier och granna färger.

Det *egna* och intressangtaste med Utställningen är, att så mycket just af det man först hvarken förstätt eller så mycket tyckt om, stannat kvar i minne och sinne och beredt sig husrum till döddagar. Det är nog Utställningens *sjul*, som på det viset tagit ut sin rätt, tänker jag.

Men jag är tokig jag, som pratar så mycket extra, när jag har så förfärligt ondt om tid!

I går hade Ruffen och jag en liten välkomst- och afskedskolifej på Hasselbacken. Redaktören, *allas* vår redaktör förstås, var också så innerligt god och gjorde oss den äran — och Lycko förstås, fast jag först rakt inte trodde det var han, så förändrad var han. Han var glad, kvick, rolig, bad få säga tant (ändtligen!!) och kom oss nästan att skratta ihjäl oss genom sin ovanliga förmåga att härma.

»Du är ju en riktig lustigkurre, du, min gosse,» sa jag till sist och torkade mig i ögonen, som var våta efter skrattet,

Han blinkade.

»Visst,» sa han, »tala bara inte om det.»

»Huru då du?» sa jag nyfiket.

»Jo, ser tant Lova,» (hvad jag tyckte det där tant Lova låter naturligt och trefligt!) »det finns inga som människorna är så grymma emot som mot »lustigkurrar». Den allra tarfigaste af ens bekanta anser sig ha rättighet att bli road, ständigt road — och hvad ens vänner angår — —»

Han häjdade sig.

»Ja, en lustigkurre har egentligen inga vänner. Han är bara en slags luktsaltsflaska, som de han håller af sätter under näsan, när de känner sig dufna och trötta. — Därför så — —! Käppen är ett munlås, ser tant Lova! Tunguser får åtminstone ha själslif, de!!»

»Kan man glädja folk, så bör man,» sa jag bestämdt.

»Ja, efter sina krafter, inte öfver sina krafter! Men människorna är omätliga — när det gäller »bli roade». I synnerhet här i Stockholm, där alla roar sig och ingen har roligt! Ja, tant Lova får väl känna själf så småningom.»

»Det tror jag inte!» sa jag. »Jag bar inte mer att ge än jag ger, jag!»

Lycko blef blek och blicken fick ett uttryck, som om han stirrat sig trött efter ett mål, omöjligt att uppnå. Så nickade han, så där som man nickar i förståelse, klappade sakta min hand och gick till de andra.

Jag tror bestämdt, att han lärt sig att hålla af mig litet ändå! Den behållningen blir nog den rikaste af allt rikt jag fått emottaga under dessa månader.

Redaktören var så god och höll ett det utsöktaste, mest öfverdrifvet tacksamma tal vid supén, men så sa han något som, hur utmärkt fint det än var insockradt, ändå — — Det är inte tvifvel om, att en så kultiverad person hade rätt — men —! I hvad fall som helst, om det är några fler af herrskapet som tror, att jag inte »skrifvit Svenska», så får jag försäkra, att det verkligen är Svenska jag skrifvit, efter jag inte kan något annat språk, om det också bara är sådan tarfig svenska som vår Herre kan och lär, och inte sådan, som professorer ger ut ordböcker efter. Hvar fågel sjunger efter sitt näbb, heter det ju, och Gud ske lof att ha ett näbb, om det också inte är högsvenskt! Det säger jag!

I dag på förmiddagen försökte vi lyckan hos Tombolan i Maskinhallen. Beda spelade bort 10 kronor, kronofogden 20, Ruffen 30 och jag 5. Snygg summa! Och så vann vi bara en usel femma tillbaka, kanske just samma en, som jag nyss stoppat i gapet — mässinggapet förstås!

Nej, det får jag lof att säga, att ska man ha något nöje af Tombolor, så ska man åtminstone vinna lika mycket som man förlorar; eljes är de alldeles misslyckade och därtill högst skadliga, ty när t. ex. herrar förlorat en 20 à 30, ja, ibland 100 kronor på Tombolan, »så ger de tusan» att köpa något hvarken af industrien eller konsten. Och hvad — —

Ringer tamburklockan redan! Aldrig har en halftimma kilat i väg så kvickt förut! Mätte ha tillhört den moderna tidlöpningsporten. Jag får allra ödmjukast tacka för mig. Har jag på något vis beredt herrskapet glädje eller gjort någon smula nytta, skulle det göra mig bra lycklig! Om inte, så måste jag försöka att bära det, efter jag vet, att jag verkligen bjudit till, fast det inte alltid, dess värre,

varit möjligt att nu i sommarhettan hålla sig så pigg och frisk och instruktiv som det varit önskligt. Om en vecka eller så reser vi hem allesammans, utom kusin Johan, som måste fara hem, hux flux, efter hans pappa klippt af sig ett par fingrar i en rullmaskin, hvilket jag inte haft plats att tala om förut. Sedan kommer nog Ruffen och jag att stanna för godt i gamla Jockmock. Vi håller på att bli utslitna nu och då är det bäst att hålla sig både ur lifvet och ur litteraturen! Dessutom ha vi under denna oförgätliga tid samlat så mycket i ladorna, att vi ha själaspis för hela vårt återstående lif. Skrik inte, barn, jag kommer ju strax! (Det är åt de mina!)

I förhoppning att herrskapet godhetsfullt ursäktar möjligen varande skavanker och brister och ser till den goda viljan, har jag den utsökta äran att teckna mig som

herrskapets allra mest

ödmjuka och tacksamma tjänarinna

Lovisa Petterkvist.

P. S. *Två dagar senare.* Jag hade inte på villkor tänkt skrifva något P. S. den här gången — — men när man är till den grad upplöst af harm och förargelse — — så hvar ska man utgjuta sig om inte i sin egen publiks sympatiska sköte!! Hvem fick jag se i dag ligga i bokhandelsfönstret, skinande och ny, om inte Buckholtskan!! Hon tycks ha öppnat något slags hotell nu på gammeldagarna, och därifrån har hon, bara för att göra mig harm — det kan jag svära på — skrifvit »bref från Utställningen», hon med! Ruffen säger att hennes Utställning är i Berlin! Men hvad hjälper det! Om hon så skrifver utställningsbref från Japan, så säger nog folk att jag apar efter henne ändå. Ska då det där gamla spöket aldrig dö!! Ruffen ville köpa henne.

»Fattas bara det,» sa jag. »Nej aldrig får hon sätta sina pärmar inom mina dörrar vidare, ty om också jag i början, af blyghet, sköt henne framför mig, så behöver hon väl inte hålla på att alltjämt stjäla af mig min författareära för det!»

Jag får verkligen be om ursäkt för det här »utbrottet» — hvilket nog var mycket opassande, efter jag verkligen tagit adjö, men jag är så van vid att gå till herr och fru publik med både sorg och glädje att — —

Emellertid är jag bra lycklig, att det här brevet är det sista, ty efter detta skulle jag inte ens kunna skrifva en enda rad till! Apor är söta — som apor betraktade — men som människor — —? Allra helst som en människa så nära släkt som man är till sig själf! Hu, då! D. S.

Förståelse.

Du har säkert många gånger läst »Fänrikens hälsning» af den finske diktarkungen, och du har säkert också liksom jag gärna stannat för några säreget fagra ord däri, jag menar dessa:

»Man ser ett anlet, en röst man hör, Och fångslas, gläds, vet ej själf hvarför.»

Och lika säkert har du där ute i lifvet erfarit den djupa innebörden och sanningen af dessa ord.

Du har känt denna sällsamma makt, inte sant, denna makt som oemotståndligt dra-

git dig till en annan, till någon, som du mötte därute på vandringsleden. Det var ett inre tvång, som enade dig med denne andre, du kunde icke stå emot och du ville det heller icke. Du kände det sällsamt, men du hade dock din lust däri. Det var som hade du blifvit rikare för hvarje gång du mötte denne andre, det var som hade du fått lösning på någon hemlighetsfull gåta, hvarpå du länge grubblat. Du vardt allt vekare till sinnes, det kom ljusa drömmar in i hägen. Inte sant, du kände det så?

Förståelse — finns det ett vänare, finare ord? Säg! I detta ord har du klaven till hjärtats ljusa, rika språk. Utan förståelse finns ingen väg mellan tvänne sinnen, kunna inga gyllene, spänstiga broar slås från hjärta till hjärta. Men är det för handen, detta hemlighetsfulla något, detta som vi kalla och nämna förståelse, då är vägen öppnad och bron slagen för allt det ljufvaste, som den ena människan kan gifva den andra.

Många människor har jag mött på min väg; oftast blef det ju blott ett yttre närmande, det var något främmande, något kyligt, något alldagligt och enahanda. Men så var där en och annan, man stannade för, stannade undrande, stannade sällsamt gripen. Det var kanske ett helt hastigt sammanträffande, man möttes och skildes, men intryck fick man med, intryck för lifvet. Den ena människan har ofta ett undersamt inflytande på den andra. Man kan inte förklara det, man kan icke analysera — man känner det endast. Öga möter öga, spörjande, svarande — tankarne finna genklang hos hvarandra — det blir stämning, stämning. Ack, jag ville tacka dem alla, som mött mig så, jag ville tacka dem med fuktig blick och ljus håg. Ty det var ljuft att så mötas, att känna denna inre frändskap, detta enande band, denna djupa förståelse. Kanske var det vemodigt ock, men vemod hör nu en gång till äfven det ljusaste och renaste här nere.

Så voro där ock andra, som man aldrig såg, men med hvilka man enats genom ord och toner — i dikt och sång. Okända och dock kända vänner fjärran från — ack, äfven dem ville jag tacka, tacka för vänskap och förståelse, för hjärtevärme och solljus. De veta kanske icke, hur de glädt mig, de veta kanske icke, att blotta tanken på dem lyst upp de mörka stunderna, lyst upp dem underbart. Ack, jag ville säga dem alla, kända och okända, dem jag såg och dem jag icke såg, jag vill säga dem ett tack för fagra ord, för djup känsla, för hägn och glädje och samstämmighet. Jag ville säga dem det bästa jag vet, i drömande stämning, i ljus förståelse. Och du, som läst hvad jag nu skrifvit i ungdomsvarm känsla, dig ville jag räcka handen trofast och glädt, med ett leende: Vi ses igen! Adä.

Alla utställningsbesökande damer

inbjudas värdsamt till ett besök i »Iduns salong» — belägen i Nordiska museets byggnad å utställningsplatsen — där hviloplatser och toalettrum gratis stå till våra ärade gästers förfogande. Glömmen ej att inskrifva edra namn i den härför afsedda boken!

Red. af Idun.

“Iduns salong” och dess “värdinnor”.

Vår korta nordiska sommar skrider nu med snabba steg mot sitt slut, och den vackra sommarsaga, som ännu speglar sitt féeri där ute i Saltsjöns och Djurgårdsbrunnsvikens enade böljor och som vi nämna den stora Stockholmsutställningen, är äfven den blott ett minne snart. Hur flyktiga äro de ej, dessa sista septemberdagar med deras genomskinliga luft, som förlänar dem en prägel af vemod likt det skimmer af förklaring, som plägar hvila öfver ett kärt anlete, det vi känna att vi ej länge få behålla ibland oss.

Dock ännu brusar lifvet där ute i »sommarmarstaden» med alltjämt stigande vågor: festens sista timmar äro ock dess mest glänsande. När kvällarne mörkna, locka illuminationens lampor med tiotusentals glimmande ögon, och från minareternas tinnar slunga de elektriska ljuskastarne kaskader af flammande eld öfver hufvudstadens natt-himmel. Och som med en smattrande fanfar, hvars toner skola genljuda till de aflägsnaste vrår af vårt vida fosterland, bereda vi oss att avsluta den unika festen med konungajubileets glänsande skådespel.

Den lilla vrå där ute i utställningsstaden, som Idun speciellt fått räkna för sin, har under den gågna sommarens lopp haft glädjen mottaga otaliga bland våra vänner. Och ännu hoppas vi att många, rätt många, in-

Fröken Anna Berg.

Fröken Gerda Cederlund.

nan allt är slut, skola hinna teckna sitt namn i vår »visitbok». En stor procent finns dock förvisso af våra läsarinna, som endast »i tankarne» fått göra sin utställningsresa. Ej minst för dessa ha vi trott det skulle vara af intresse att i sin tidning få en vy af »Iduns salong» på utställningen, och bringa vi därför i dag en fotografisk afbildning. Tyvärr ha den för fotografiering mindre gynsamma belysningen på platsen och omöjligheten att arrangera nå-

gon artificiell sådan medfört, att reproduktionen ej blifvt så fördelaktig, som vi kunnat önska. Någon beskrivande text torde vara öfverflödig, då vi ju redan tidigare lämnat en tillräckligt utförlig och orienterande beskrifning.

På samma gång hafva vi velat presentera bilderna af de två unga damer, som med oförtröttadt nit och älskvardhet nu allt ifrån första öppningsdagen beklädt »värdinneskapet» i Idunssalongen. Det har nog ofta varit en både pröfvande och tröttsam uppgift denna, att under långa, kväfvande varma somrardagar med oförminskad, vänlig uppmärksamhet stå hundraden och åter hundraden till tjänst med handräckningar, råd och upplysningar. Vi tro oss dock veta, att fröknarna *Anna Berg* och *Gerda Cederlund* uppfyllt denna sin uppgift på ett sätt, som förvärfvat dem våra gästers sympati och tacksamhet, och det är oss därför kärt att här få uttrycka äfven redaktionens varmt kända erkänsla till de älskvärda unga »värdinnorna».

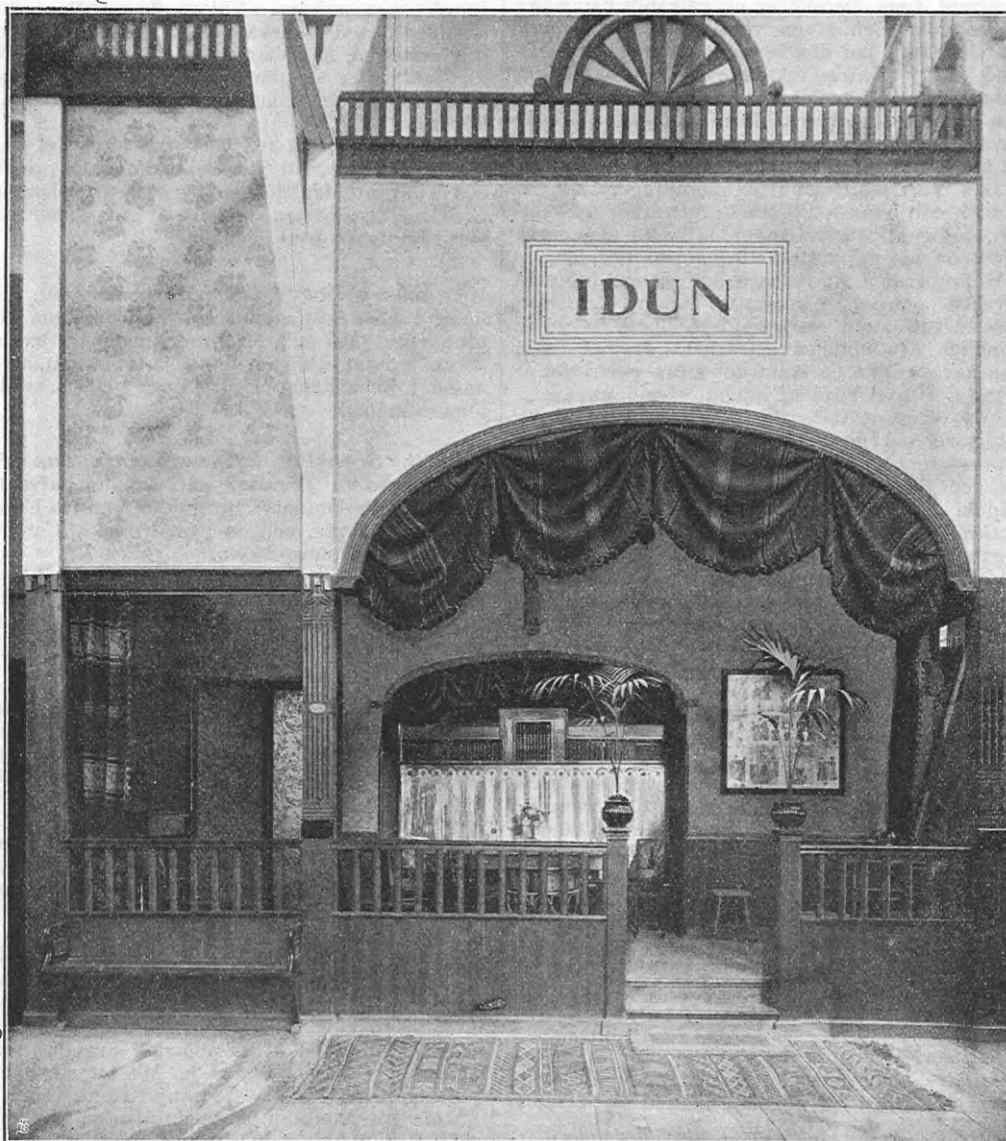
Kvinnorna på utställningen.

XIII.

Endast litet halm.

Det är om firman Rügheimer & Beckers halmflättnings- och hattfabriksutställning vi denna gång vilja tala, men för att Iduns läsarinna skola hitta dit, är bäst att först påpeka, hvar den lilla vackra och pikant inredda paviljongen ligger. När man går fram till industrihallen, viker man af till höger, just där trapporna föra upp till den första viadukten, och här i förförsänkningen har man den lilla konstnärligt sirade paviljongen, hvars motstycke man icke sett på någon utställning. Det är en nästan rund byggnad, i någon japansk eller kinesisk stil, och hela dess yttre är dekoreradt med en massa olikfärgade halmflätor, som bilda de vackraste mönster. På taket finns en spira, som uppbär en s. k. mercuriehatt, äfven af halm. Det hela ter sig högst originelt. Till det yttres dekorerering lär ha åtgått omkring 4000 meter flätor, hvilka ha tillverkats af flickor vid slöjdskolan i Munka Ljungby i Skåne. Planen till monteringen är uppgjord af vår skicklige dekoratör hr H. von Rijswik.

När vi träda in i paviljongen, öfverraskas vi af den smak och elegans, hvarmed den är inredd. Öfverallt glada färger; se blott på taket som tycks vara af silke i blått och grönt och guld! Alltsammans är endast litet halm, sammanflätadt till fina flätor. Speglar med stora blanka glas finnas öfverallt. Till yttermera

prydnad har vår skicklige konstnär hr Viktor Andréén målat några präktiga akvareller, framställande unga flickor af olika nationalitet, sysselsatta med halmflätning, och hvarmed afses att gifva en föreställning om de olika arbetsmetoderna.

Blicka vi så från den eleganta inredningen på montererna, så finna vi snart att deras innehåll är ovanligt instruktivt. Här finna vi råmaterial från olika länder, från Japan, Italien, Schweiz och Sverige. Här ser man det mogna axet med sitt strå, den urtröskade halmen i olika stadier under förarbetet, dess färgning o. s. v., ända tills den fina vackra halmflätan är färdig till hatttillverkning. I andra monter finna vi en i sanning lysande samling modeller till färdiggjord hattar, så eleganta, lätta och i alla afseenden behagliga, att man knappast kan förmoda att ett bättre arbete utföres någonstades i världen.

Låt oss äfven se arbetet i full gång. Vid det ena bordet till vänster äro fem små flickor från Munka Ljungby och från Uppered sysselsatta med halmflätning, under öfverinseende af skolföreståndarinnorna fru Elsa Möller från Ljungby och fröken Lina Jansson från Uppered. Se blott hur kvickt de små fingrarna gå och hur halmflätorna växa till flere meter på några få minuter!

Vid ett annat bord se vi, huru hattstommarne tillverkas, såsom känt en mycket stor fabrikation, för hvilken firman Rügheimer & Becker använder en ansenlig arbetsstyrka i sin stora fabrik här i Stockholm.

Af allt hvad vi här få se draga vi lätt den slutsats, att halmflätningen är af stor betydelse för vår industri och icke minst för våra mindre jordbrukare, när de rätt lära sig att taga vara på halmen. Betydelsen af det lätta och nätta handarbetet för barn och älderstigna behöfver knappast påpekas. Det kan gifva utkomst åt många.

Säkert är att våra läsarinnor icke ångra ett besök i den vackra och intressanta paviljongen.

I fotografi-paviljongen.

Under det vi äro på vandring i denna lilla afskilda vrå af världen, så låtom oss äfven af läggja en liten visit i fotografi-utställningen. Den ligger strax till höger om herrar Rügheimer & Beckers nätta halmpaviljong och är nästan inbyggd under viadukten. Den lilla hallen eller paviljongen har intet imponerande i sitt yttre, men det behöfves ju icke heller. Det inre är så mycket mera sevärdt. Paviljongen är delad i tre salar. Tvänne stora och ljusa för fotografier och den tredje för fotografiska apparater och utensilier.

Väggarna därinne äro hållna i vacker mörkbrun färg och det genom glastaket inströmmande solljuset förmildrar medels hvita linnedukar, som äro spända under glaset.

Vi träda in genom den vänstra ingången och börja vår studiepromenad, som blir ganska intressant, åtminstone för alla dem som älska fotografieringskonsten, och det göra helt säkert alla våra läsarinnor.

Hvad som strax fäster vår uppmärksamhet är en stor, inom en praktfull ram infattad samling fotografier å den vänstra väggen. Öfver ramen synes ett stort V, och vi förstå ganska lätt, att vi här hafva framför oss h. k. h. kronprinsessans utställning af hennes amatris-fotografier. Samlingen är i ovanlig grad sevärd och vittnar om en ganska högt drivnen skicklighet. Det är allt minnen från furstinnans vistelse i södern under de senare åren. Vi se här vyer och interiörer från Venedig, Rom och Pamphili, platinotypier efter originalplåtar från Roms campagna samt bilder från det härliga, solbelysta Capri.

Fru A. Jacobson är äfven amatris på detta område — redan i Idun n:r 46 för 1894 var hennes vackra fotografiska verksamhet omnämnd och hennes porträtt infördt — och utställer, i en särdeles smakfull montre i form af en lykta, en stor samling fint utförda transparenta glasbilder. En del föreställa vyer från det äldre och nyare Stockholm, under det att några andra gifva oss vackra vyer från det sagorika Visby.

Fröken *Hulda Löthman* är yrkesfotograf och såsom sådan mycket skicklig. Hon har också genomgått en särdeles god skola, enär hon under flere år förestätt Gösta Flormans berömda atelier. Hon exponerar förträffliga porträtt på matt och blankt aristopapper i olika storlek samt förstoringar på saltpapper.

För öfrigt bör jag tillägga, att då jag här naturligtvis hufvudsakligen håller mig till kvinnorna på fotografi-utställningen, nödgas jag likväl nämna några manliga namn, innehafvarne

af våra berömdaste atelierer. Vi torde icke för-gåta att på dem samtliga det är unga damer, som utföra det mesta och svåraste arbetet — isynnerhet den kinkiga retouchen.

Men vi gå vidare. Fröken *Anna Edlund* är äfven en framstående fotograf och hennes exposition tilldrager sig ganska stor uppmärksamhet. Stora, väl genomarbetade porträtt kopierade på mattpapper. Vidare en hel del förstoringar på bromsilfverpapper. Fröken Edlund tycks helst föredraga mörka fonder.

Louise Lefrén har ett stort förträffligt porträtt å matt och blankt aristopapper. Det kolorerade porträttet af den vackra unga damen i grön toalett är äfven helt enkelt charmant.

Vi få på ofvan anförda skäl ej gå förbi *Gösta Flormans* utställning, ty den är en af de rikhaltigaste. Här se vi ett stort kolorerat porträtt af konungen och dessutom vällyckade dylika af kronprinsen och kronprinsessan. Det som här dock kanske främst tilldrager sig våra blickar, är den utsökt fagra bilden af vår landsmaninna, den celebra sängerskan *Sigröd Arnoldson*. Den är utförd i kroppsstorlek och är utan gensägelse ett af de bästa arbeten, som här äro att skåda.

Selma Jacobsson är ett välkänt namn och för-svarar sin ställning med en gedigen samling af gruppbilder och porträtt från de minsta till de allra största.

Aron Jonason i Göteborg är troligen att anse som den främste af våra utom hufvudstaden arbetande fotografer. Det är dock att beklaga att han fått så dålig plats, i en vrå i andra salen. Därigenom komma de fina och väl utförda porträtten och äfven de präktiga landskapsbilderna icke på långt när till sin fulla rätt.

Hilma Selin i Urebro utställer flere vackra porträtt i såväl visit- som kabinettsformat, utförda å aristo- och albumin-papper. Hon visar äfven några arbeten i större format.

Adèle Kindlund i Sundsvall exponerar bland annat en praktfull panorama öfver Sundsvall samt dessutom en del bromidförstoringar.

Amelie Rydberg, Arvika, har en samling porträtt, alla infattade i vackra, hvita kartonger, komponerade af henne själf. De förhöja betydligt effekten af själfva bilden.

Alfred J. son Dahllöf är ett välkänt namn här i Stockholm och äfven vida omkring. Det var att vänta att han skulle bjuda på något utmärkt med sin uppdrifna teknik, och han har också vunnit ett godt resultat, som kan tillfredsställa den kinkigaste domare. Bland porträtt tilldrager sig främst det väl utförda, karaktäristiska porträttet af drottningen vår uppmärksamhet. Äfven den vackra porträttgruppen af operasångerskan fru Linden och hennes lille son är förträfflig och samlar dagligen beundrarinnor. Hr D. exponerar äfven en hel del vällyckade landskapsbilder.

Hoffotografen *L. Larsson* har en samling med mycken omsorg utarbetade kabinettsporträtt, men äfven stora porträtt, hvaribland de af de kungliga äro alldeles utmärkte. Främst torde nog åskådarinnorna sätta det stora porträttet af prins Carl, det sista af honom såsom ungarl.

För öfrigt äro de flesta af våra stockholms-fotografer och en hel del från landsortsstäderna representerade på utställningen, och det drager en god tid att taga samtliga arbeten i skärskådande. När Iduns ärade läsarinnor taga de vackra fotografierna i betraktande, så böra de ingalunda förglömma, att det mesta af arbetet här utföres af kvinnor, äfven om det står manliga namn på skyltarna. Likväl, som synes, hafva några kvinnliga fotografier »slitit sig lösa» och visat att de på egen hand och på eget ansvar kunna utöfva sin vackra och för kvinnan så lämpliga konstart — och *bra* är det.

Om vi nu till sist skulle kasta en blick in i den tredje och sista salen, där en rikhaltig samling fotografi-utensilier är uppställd. Damerna gå måhända förbi de stora, väldiga apparaterna, hvilka endast äro användbara å ateliererna, för att i stället ägna sin uppmärksamhet åt de små nätta reskameror, hvilka, konstruerade af major Adelskiöld, äro tillverkade och utställda af Numa Petersons aktiebolag.

Äfven den glade vissångaren *Sven Scholander*, hvilken, då han icke sjunger, är en mycket stor affärsman i fotografifutensilier, exponerar här en hel mängd handkameror af »Svea» och »Express»-typen — allt af egen tillverkning — bland andra den s. k. utställningskameran. Välj, mina damer amatriser! En liten handkamera är förträfflig att hafva med sig på en färd ut i naturens sköte, vare sig färden går vill fjälls eller ut på bölja blå.

Adolf Hellander.

Ur notisboken.

Det blifvande furstehemmet. Den af våningarna i Arffurstarnes palats, som är belägen i hörnet af Fredsgatan och Gustaf Adolfs torg och som till i våras varit bebodd af prinsarne Carl och Eugen, håller, som vi förut nämnt, nu på att inredas till hem åt prins Carl och hans unga brud. Den skall vara färdig till den 1 oktober.

Från en rymlig entré kommer man till vänster in i den s. k. lilla salongen, där allting ännu är ordnad, passerar prins Carls arbetsrum och därefter hans sängkammare, som nu skall inredas till toaletttrum. Till höger om entréen ligger först våningens festsal, den långa, blå salongen med balkong åt torget. Prins Carl har själf bestämt salongens färg och dess ytterst enkla, smakfulla dekoration. Sedan kommer den fyrkantiga eller röda salongen. Den blir säkert våningens stilfullaste rum. De lackröda tapeterna harmoniera på ett mildt, behagligt sätt med de hvitlackerade dörrarna. Målarne äro här i färd med att afskrapa dörrarnas listförgyllning, som blifvit påsatt enligt prins Carls önskan. Den konstförstängige prins Eugen, för hvars smakdom brodern öfverallt böjer sig, har emellertid ansett, att helt hvita dörrar med blott en enda, förgylld list i dörrkarmen skulle ta sig bäst ut. Och därvid blef det.

Nu kommer man till prinsessans skriftrum, ett läckert litet rum med utsikt öfver torget. Hvitmålade äro tak och dörrar och den låga panelningen, och tapeterna äro mildt ljusgröna med en fris af krönta, sammanslingrade C och I — prins Carls vackra idé, som utförts af arkitekten Boberg, hvilken också lämnat teckningen till den nya, smakfulla, hvita kakelugn, som står på ena sidoväggen. Dubbla dörrar skilja detta rum från gula salongen, som ännu står sådan den var i prinsens ungarl. I takets midt hänger en ljuskrona, inhöljd i gult siden, genom hvilket ljuset med utmärkt effekt strålar ut i rummet.

Härefter följer en rad af rum, som vetta åt gården: prinsessans toaletttrum (ett lågt, hvitmålade rum med äkta förgyllning) samt kammarjungfrurnas sofrum. Vidare de nygiftas sängkammare med franska tapeter i hvitgrå moiré och matsalen, som har gyllenladerbeklädda väggar, smaragdgröna panelningar och ljusgrönt tak. Efter matsalen komma ett par serveringsrum och köken.

Under de första två veckorna efter det ungas paret ankomst till Stockholm kommer prinsessan själf att dagligen leda möblernas placering i de olika rummen, biträdd af sin gemål och, naturligtvis, prins Eugen.

Ingeborg och Ebba i almanackan. Nyheter i nästa års almanacka, hvilken inom kort utkommer, äro att förutom Ingeborg, hvilket namn inflyter å någon dag i slutet af maj, äfven namnet Ebba kommer att intaga plats å en dag i mars månad.

Till Svenska kvinnoföreningens för fosterlandets försvar gåfvokomité hafva följande bidrag lämnats: Ett guldur från fru Eurén, född Lilliecreutz, och en byst i gips af Carl XV från fru Constance Molin.

Gåfvor mottagas med tacksamhet af friherrinnan Anna Rappe, Brunkebergstorg n:r 2, fröken Ingeborg Elfving, Riddaregatan n:r 11 A, och fru Rosa Norström, Brahegatan n:r 60.

Sveriges enda kvinnliga apoteksinnehafvarinna har gått ur tiden. Efter långvarigt lidande afled nämligen den 21 aug. vid nära 67 års ålder fru *Matilda Katarina Montelin*, född *Oldberg*, änka efter apotekaren i Lund Carl Ad. Fredr. Montelin.

Fru Montelin var såsom innehafvare af apotek enastående i vårt land, i det hon efter sin mans död fortfarande innehaft och genom examinerad föreståndare drivit apoteket Svanen i Lund, ett af landets största och bäst skötta apotek. Apotekereglementet medgifver nämligen änka eller sterblus efter apotekare, som innehaft säljbart apoteksprivilegium, att fortfarande innehafva det af mannen eller fadern ägda apotek, en rättighet som fru Montelin, hvad apoteket Svanen i Lund beträffar, 1896 fick sig af K. M:t för sterbluset ytterligare bekräftad. Varmhjärtad och ädel, utöfvade fru Montelin jämte sin man en stor hjälpsamhet mot behöfvande.

En välgörarinna. Den nyligen affidna kamrerskan *E. A. Lindstrand* har i sitt testamente, förutom hvad som tillfaller släktingar och vänner, gjort följande storartade donationer till allmänna och välgörenhetsändamål:

Till Föreningen för välgörenhetens ordnande på vissa villkor 75,000 kr. att användas till späda barns vård och uppfostran. Till Östermalms församling 50,000 kr., hvaraf räntan vid julen hvarje år skall tilldelas 10 äldre obemedlade fruntimmer. Till Tekniska högskolan 25,000 kr. att utdelas som reseunderstöd åt unge män, som genomgått skolan och ämnat ägna sig åt något industriellt yrke inom landet. Till Mortorps församling i Kalmar län 10,000 kr. och lika mycket till Åkers församling i Södermanland att användas till i behof stadda äldre personer.

Dessutom hafva följande anstalter blifvit ihågkomna: Stockholms sjukhem 15,000 kr., Asylet för fattiga barnafödelskor 5,000 kr., Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn 5,000 kr., Eugeniahemmet 4,000 kr., Kristliga föreningen för unga kvinnor 3,000 kr., Föreningen för sömmerskors sammarh 3,000 kr. samt Hemmet för ålderstigna tjänarinnor 2,000 kronor.

Wall & Westfeldts kollektivutställning inom Stockholms stad i nordiska museet torde, rikhaltigt och gedigen som den är, förtjäna ett speciellt omnämnande. Såsom något inom hela Stockholmsutställningen enastående må påpekas de charmanta, storer och jalusier ersättande gallerfönstren i praktfullt venetianskt järnarbete med det sirligaste löfverk samt i detta infattade färgade glas af ypperlig, blomlik effekt. Med sina fönsterdraperier i dukagång och prunkande solrosmonster, sin portiere med rosafärgade jättepioner i schattersöm, sin nobla gyllenladersfris med trollslands- och liljemotiv utgör miniatyrsalongen den mest intagande miljö för åtskilliga konstnärligt utförda arbeten i skulptur, läderplastik och keramik. Bland de förra märkas Tekniska skolans i Stockholm ordförandeklubb af ebenholts, å hvilken fröken Maria Westfelt (medlem af juryn bland prisdomarna för konst- och hemslöjd) med öfverlägsen teknik efter egen, sinnrik komposition snidat skolans sinnebilder och valspråk, fru Anna Walls monumentala salongsskåp af päronträ i rik renässans, båda hedrade med guldmedalj, fröken Ellen Åbergs utsökt pryddiga väggskåp i samma stil (silfvermedalj), ett valnötstafvli med originella drakmotiv samt en stol af skulpterad valnöt i yppig barock. Mest representativa bland läderplattens alster, äfven de utmärkta med silfvermedalj, äro, utom ofvannämnda fris, den eleganta afdelnings-skärmen, *style Louis seize*, hvilstolen i gotik och den läckra bokpärmerna af hvitt läder i empire med örnar, fanor och kejsarkronor af guld. Äfven de keramiska produkterna, synnerligen en vas i italiensk majolika och en dito med skogsblommor i delikata färger, vittna högt om konstskickligheten i Wall & Westfeldts elevskola och atelier.

Teater och musik.

Vasateatern. Det lider intet tvifvel, att Vasateatern under de närmaste veckorna skall fyllas af en lika tacksam som hänryckt publik. Alla »hyllornas» habituëer, alla lämbibliotekens stamkunder, alla Fäderneslandsföljetongernas spaltbitare skola med släkt och vänner, barn och blomma strömma till för att läska sina själar med »De små landstrykarne» djupt rörande och fast sagolika äfventyr. Hr *Decourcelles* — deras lycklige pappa — är utan tvifvel en stor människokännare, eller kanske rättare en stor kännare af sin »publik». Och publik äro vi ju alla, så visst som vårt lif är en enda stor komedi, »mer spännande än trots någon roman». En lika stor skald är han visserligen ej, och han torde nog aldrig komma att konkurrera med Zola om den akademiska taburetten. Men hvad gör det? Hans pjes, och därtill hans förstlingspjes, går nu snart för 700-de gången öfver en af Paris, Boulevardscener, den har på mindre än ett år eröfrat London, Berlin, Köpenhamn och nu — ja, nu är den här! Vi ha endast att konstatera faktum, böja oss — och tåga. Ty hvarje opposition i den goda smakens förkättrade namn torde ändå vara lika tröst- som fruktlös!

Ack ja, kära åhörare, löpen, rusen! Rycken upp i köen, knuffens vid biljettluckorna, rifvens om »lapparne». Eder belöning blir stor och mödan till fulla värd! Ett halft dussin »Ohnet»

och lika många »de Boisgobey» kunna ej gifva eder ett solidare utbyte än en teaterafon på »Vasan just nu» på bortåt sina modiga fem timmar. Den generöse direktören, som också har tagit berömlig grad som människokännare, har minnsamt icke knusslat på hvad honom tillkommer. Allt hvad teatermaskinisten, dekorationsmålaren, kostymkräddaren och — vattenledningsentreprenören i sina bästa och finaste drömmar anat, har här tagit gestalt i tyg och väf. Och konsten — skådespelarkonsten? Sanningen att säga blir icke mycket rum öfver för några högre dramatiska »evolutioner» bland all denna sceniska bråte, men det som finnes är kristeligen utdeladt på så många par händer som möjligt. Och »de små landstrykarne» själfva, det helas bärare och förevändning, äro för innerligen söta i fröken Åbergs och eleven *Karla Strandbergs* ungdomliga skepelser.

Södra teatern har upptagit det omtyckta lustspelet »Papageno», hvari hr *Gustaf Bergström* innehar en af sina glansroller.

Arenateatern har utan tvifvel funnit en utmärkt kassapjäs i den stora utstyrselrevy, »Venus på utställningen», som nu kväll efter kväll fyller den rymliga salongen och naturligtvis samtidigt penningfacken i biljettkontoret. Hr *Harald Leipziger*, en *faiseur* som förut lyckats rätt väl med en eller annan nyårsrevy på småteatern, har här bearbetat en fransk idé till en sorts stockholmsk utställningskrönika. Med hjälp af den gamla Olympens alla gudar och gudinnor i gemytlig Offenbachsturnyr, hvilka helt plötsligt besluta sig för ett utställningsbesök, åtskilliga vitziga kupletter om »ställningar och förhållanden» under denna vår celebra jubelsommar samt först och sist en slösaktigt glänsande scenisk utstyrsel ha författare och direktör i broderlig förening nått det hugnesamma resultatet af en rätt aktningvärd, om och ej i strängare mening synnerligen konstnärlig succés. Ja, briljant är oberidrligen uppsättningen, och det »levande material», som exponeras, står ej dektionerna efter. Fru *Castegren* är en Venus, som närmar sig skönhetsidealet; fru *Emma Berg* och fru *Rönnblad* — Diana och Mars — segra genom skålmskt pikanteri och uniformens kända oemotståndlighet. Hr *Strömbergs* Jupiter har alla skrattarna på sin sida. För öfrigt äro både »himlarne och jorden» genom de sex brokiga tablåerna fyllda af gudar, halvgudar och svaga människor, hvilkas namn vi här icke nämna hinna, men hvilka samtliga med upptåg och sång bidraga till att angenämt förkorta de två snabbt flyende timmar, som muntrationen kräfver till att afspelas.

Öfver det höga berget.

En berättelse för Idun af *Karin Hallgren*.

(Forts. fr. föreg. n:r).

Men nu hade allt blifvit förändradt. Hon hade börjat tänka, att en fattig yngling, som med strängt arbete förvärfvade bröd för en dag i sender, var lyckligare än en, som utan möda var och förblef rik. Rik! En rik människa är en sådan, som någonstädes förvarar en stor stumma penningar, som han själf ej behöfver. Bredvid honom gå kanske fattiga barn, som behöfva uppfostran, sjuka, som behöfva vård och näring, o, alla dessa ropande behof, som kunde tillfredsställas med hans penningar! Men han måste tillsluta sitt hjärta och sitt kassaskåp. Eljes blir han fattig. Hans guldhög försvinner, och han blir lik andra. Men så länge han kan tillsluta sitt hjärta för nödens barn, eller så länge han går så tanklös och självvisk, att han icke ens ser deras behof, så länge har han äran att vara rik. Hans största skam, den gömda skatten, är i människors ögon en ära. Så förvänd är världen.

Han var nog lika förvänd äfven, Erik Ivarsson. Anna Rehn visste, att han hade så stora ägor och skogar, att minst hälften finge ligga ouppodlad under generationer,

om det skulle vänta på odlare och ägare, tills hans ofödda barn och barnabarn hunnit få kraft att bruka yxa och plog. Och dock upplät han ingen bit af jorden åt någon ung dräng, som kunde hafva lust och kraft att där skaffa sig hem för sig och någon älskad flicka. För att bevara jorden åt sin släkt *vågade* han låta den ligga utan nytta för något af dess ende rätte ägares barn.

Det hade kommit ett slags medlidande in i hennes kärlek. Hon längtade att upplysa och rädda Erik Ivarsson. Hon, den fattiga flickan, skulle blifva honom dyrköpt. Hon var vorden ett med läran om ett lif i själförsakelse, i tjänande kärlek, i känsla af allas sanna broderskap, i vetskap om att all egendom är gemensam och att man, tills denna sanning är genomförd, har skyldighet att afhjälpa hvarje mötande behof, så långt man det förmår. Visserligen skulle hon aldrig göra någon åsikt till villkor för en yttre förening dem emellan. Och hans frihet att handla efter sin öfvertygelse skulle alltid af henne vara okränkt. Men det skulle alltid fattas full harmoni dem emellan, tills han förstode sin plikt vara att använda rikedomen till allas väl, att, såsom Kristus sagt, medels orättfärdighetens mammon förvärfva sig vänner. »Ett fattas dig,» ljöd det inom henne. Så hade Kristus sagt. Och han hade sett på ynglingen och älskat honom. Så skulle äfven hennes tunga och öga och hjärta tala till den hon älskade.

Men hvad kan hon *nu* göra för att lyfta honom upp ur tanklöshetens och själfviskhetens dunkla afgrund? Huru skulle rösten af Guds och hennes tankar nå honom? Öfver det mörka, tunga berget!... Det ligger för henne underbara löften om bödens kraft. Ja, hon vill bedja. Hon är icke blott en kroppslig varelse, stängd af murar och afstånd. Hon är äfven ande. I anden kan hon vara Erik Ivarsson nära. Öfver honom skall komma den välsignade inflytelsen af denna andliga närvaro. Han skall omgifvas med den hypnotiska kraften af hennes vilja, med hela dess styrka fäst vid Gud och från honom mottagande hans vilja och öfverförande den till Erik Ivarssons väsen. Så skall hennes bön slå omkring honom en skyddsmur mot allt ondt. Tre ljusa ringar skall hon slå omkring honom. Hon skall böja sig ned öfver honom, stryka hans hår och panna och hviska in i hans själ tre lösensord, tre den himmelska världens order, ett för hvarje ring: För Gud, för mänskligheten, för mig! Stod det icke: »De lade händer på dem och bado, och de fingo den helige ande.» Äfven hon skulle så bedja. En älskande kvinna, som beder, blir en skyddsängel. En sådan skulle Anna Rehn vara för Erik Ivarsson. Det är allt, hvad hon nu kan göra för honom.

I dag är det en afskedsblick hon sänder mot Östabergets höga mur. Hon har så länge tänkt att lämna sin födelseby och det förvärfvsarbete hon hittills haft. Hon har suttit här vid bergets fot så många år, väntande på Erik Ivarsson. Och hon har försörjt sig med klädsöm. Men denna bygds kvinnors behöfva ej moderna kläder. De kunna lära sig att begagna dräkter af så enkel snitt, att de kunna förfärdiga dem själfva. Med all sin möda har hon under alla dessa år endast uppmuntrat lättja, flärd och fåfänga. Nu vill hon hafva ett annat arbete, ett nödvändigt, ett välsignelsebringande verk, helst ett sådant arbete, som hon vore danad för. Hellre än att sy och

Jubileumsfilten **SVENSKA FLAGGAN**, väfves af ull. * Hildur Anderssons Ullspinneri och Skrårderi-Aktiebolag,

Godsätgång 1,80 kg. urtvättad ull, arbetslön 5 kronor. Längd 2 meter. Bredd 1,48 meter.

Obs! För vikt om 18 kg. fraktfritt. * Allm. T. 76 53. **Hötorget 12.** Riks 163.

Filial Hornsgatan 1. Allm. T. 30 435

SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär prskurant.

C. W. SCHUMACHER
 Kongl. Hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

fullt jämröriga med de engelska, fås hos de flesta specialhandlare i huvudstaden.

CAKES

styra ut onaturliga kläder åt koketta flickor, ville hon nu sköta kreaturen i någon bondes ladugård. Men det fattades henne vana och kropps-krafter till ett sådant värf. Dessutom hade hon så många goda tankar och så stor förmåga att tala, att intressera ett auditorium. Hon skulle in som kadett och officer vid frälsningsarmén. Och kanske, kanske efter någon tid kunde hon få komma till Selnabyn och hålla möten. Och vid första tillfälle Erik Ivarsson vore närvarande, skulle hennes text blifva om Kristus och den rike ynglingen. Då skulle Erik Ivarsson ställas inför världsfrälsarens kraf på ett lif i osjälviskhet, inför hans gåfva, som är kärlekens hänförende kraft att lefva för andra, inför hvilken gåfva all jordens fröjd och makt och ära förblekna. Kanske skulle det då få sägas om Erik Ivarsson, hvad som blifvit skrifvet om den rike yngling, som undervisats af Kristus själf: »Han gick bort bedröfvad, ty han hade många ägodelar.» Och kanske skulle äfven han gå bort från henne för hennes åsikters skull. Han skulle kanske förskjuta dem båda, Kristus och Anna Rehn, fast de älskade honom så varmt och ville föra honom till ett så ädelt lif. Dem båda! Huru stort att förskjutas med Jesus, att dela hans lidanden, den gränslösa smärtan att ej få fostra och leda sin älskade med sig under tidens korta arbetsdag i Jesu verk, till evighetens hvila i åskådande af alltings återställelse genom

detta Jesu verk. Hela hennes väsen gaf sig i oändlig kärlek, i tillbedjan, i lofsång åt hennes osynlige, härlige konung, den af en själfvisk värld korsfäste. Ja, med honom ville hon lida sin stora smärta. Hennes kärlek till Erik Ivarsson var alldeles lik Jesu kärlek till hvarje människosjäl. Hon skulle ut i frälsningsarmén och tala till hvar och en, så som hon velat tala till Erik Ivarsson; ty så ville Jesus tala till hvar och en.

Ja, hon skulle lämna byn nu, och den yngling hon älskade skulle aldrig få veta, hur hon längtat efter honom, bedt för honom. Var det rätt att så lämna honom? Var det rätt att slå in på en lifsväg, som i händelse den ledde till hennes önskemål, blott skulle vara en lång krokväg till Selnabyn, till Erik Ivarsson. Hvarför icke gå raka vägen? Öfver det höga berget.

Hon kände, att hvad hennes hjärta djupast begärde var att blifva älskad af Erik Ivarsson, att få lefva sitt lif hos honom, att med honom få tänka och bedja, med honom få arbeta för Gud. Ja, ett annat kall var henne skönare än talarinnans i frälsningsarmén. Att i det enskilda lifvets frihet från alla mänskliga myndigheters föreskrifter få lefva sitt lif till gagn för just denna kära, sköna födelseby, just för dess kära, välbekanta människor. Men till ett sådant lif till de fattigas, de sjukas, de gamlas tjänst behöfdes penningar. Om hon finge blifva Erik Ivarssons hustru, så skulle

hon hafva en viss rätt att blifva försörd af honom. Nu innan allas lika egendomsrätt var erkänd och genomförd, kunde han t. o. m. få behålla sin rikedom, blott han använde räntorna till allas bästa. Han kunde åtminstone få behålla så mycket, att han hade ett säkert underhåll för sig och hustrun och medel till barnens uppfostran. Och så skulle hon bedja honom att lämna medel till så mycket, som hon ville göra. Hon kände en sjuk, fattig, åttiöarig gumma. Hon hade inga anhöriga, och hon var så rädd för fattighuset. Henne ville hon vårda som en moder, och hon skulle låta henne känna, hur helt naturligt hon ansåg det att handla så. Den gamla var ju en på allt lifvets goda röfivad människa. Hvilken rätt hade man att gå henne förbi, om man kunde hjälpa? Och alla, som redan voro på fattighuset!

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Charlotte Holmgren; af *Hilda Ohlsson-Göther*. — Du blonda dotter af mitt land... E. N. Söderberg. — Skilsmässa; af A. M. — I Stockholm; små utställningsfunderingar och litet annat smått och godt. För Idun af *Lovisa Petterkvist*. — Bref XV. — Förståelse; af *Adi*. — »Iduns salong» och dess »värdinnor». (Med porträtt af fröknarna *Anna Berg* och *Gerda Cederlund*.) — Kvinnorna i utställningen; af *Adolf Hellander*. XIII. — Endast litet halm. I fotografipaviljongen. — Ur notisboken. — Teater o. musik. — Öfver det höga berget; en berättelse för Idun af *Karin Hallgren*. — Tidsfördrif.

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandinktur

nya präparat för tändernas vård

Annas & de Rosta Apotek, i partymästare och hos hrr handlande. Färdörsäljning för Sverige hos Stockholm, Bendix, Josephson & C:o, 71 Regeringsgatan

Tidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Tvåhundra-trettio-två inkapslade geografiska namn.

Utställningsbref för Idun af F. M. C.

I betraktande af att utställningsbrefven denna tid öfverflygla närmare och fjärrare landsorter, fick jag just ett infall att mitt bref skulle nedskrifvas allra mest för gåtadelningen, i det jag inkapslade geografiska namn däri. Beskrifningen blir ansevärt sporadisk därför. Grundligt och uttömmande skriver ju dock fru *Lovisa Petterkvist* med sin stora, nästan eminenta talang, »rese- och utställningsfunderingar» i *Idun*. De experimentera ej med att inblanda gömda ord, ehuru onekligen mången dold mening finns i hvarje rad. Vi nalkas nu *Stockholmsutställningen*. *Industrihallens* kolossala massa möter genast blicken, tvingande till beundran. Där sträcka minareterna sig högt mot sky, men erbjuda på samma gång två par makalösa utsiktspunkter. De som längta från terra firma, dras nog dit upp. Landbacken törs jag dock ej lemna. Intressant vore nog att i fågelperspektip se huvudstaden med omnejd i högsommarskrud, men jag törs icke, min fallenhet för svindel betager mig lusten. Inom utställningsområdet är det härlig sommar och; oändligt med blommor le ansade, blida, nyutslagna emot en, ögat må se hvart som helst, och alla framanda ljuflig doft; man ville rätt gärna här stanna kvar naturligtvis. »March framåt», kommanderar tiden likväl. I maskinhallen, där vi först tänkte blott se in ett tag, göres dock halt. Onaturlig smak hos fruntimmer, ju

Raskt genomskådas den emellertid. Att allt är af första klassen, ser man — och hvilket surr sedan i den hallen! Alla maskiner, vare sig ånga eller elektricitet, drifver, dunka, bullra och dundra; upp och ned i vanvettig fart rusa somliga och i lekande fart eller tungt flåsande vrida sig en del kring axlar af stål, andra kila ner i kedjornas eller remmarnes armar lydigt och i allo följande med i deras dans.

En maskin arbetar nu dock blott mekaniskt, då borde ju en tänkande människas ansträngningar öfverträffa honom, men hur hon än strerar, tar i ett enda tag den liflöse lokomobilens priset. Af maskiner förstod er ödmjuka tjenarinna sig bäst på spinn- och tvättapparater m. m. Ett mejeris eller smör-rums åtgärd att få smör äfvenså. Vi se på alla dessa utställda dels öfverflöds, dels bohags och nyttiga artiklar; vi kan som exempel i korthet nämna »*Vulkans*» askar — tändstickor, si; kan apropos en tändsticka nämna *Liljeholmen*, som sitt stora ljus ter öfver hela Östermalm. Öfverdådigt fina åkdon! Ekipage, stilrena med svällande sidendynor, ger man knappt priset före brokiga, lätta karioler; ja, kabarna beundras också. Af fabrikat må vi ta bergshandteringen först i betraktande: *Bofors*, viktigt järnbruk, har en fin exposition, *Kopparberg* en dito. Där ses i ena paviljongen skinande kanoner hopsatta af söm och hästskor fullt illusoriskt i ovana ögon; i den andra se vi en gentilere ljuskrona talangfullt hopsatt af hammare. Man går vid randen af grufvor, men vi få nöja oss med en blick i djupet; omöjligt att hinna med allt! I öster rikedom af villor och paviljonger, i söder törnar man mot underverk af industri, erfarenheten blir densamma i norr och vester; viker man af till midtpartiet är det än värre. Val och kval går en i jemt, landtlig som en är, och så uppsätta utställarne braskande skyltar som annonsera. Ger man i ena stunden en sak sitt entusiasti-

ska pris, är ögat i beredskap ge flera andra det i nästa.

Bort nu till *Konstutställningen!*

O, dess alla tafior! En storartad exposition i lyckligt urval. »Ettan» i katalogen borde man börja med, men man ilar hit och dit, man klickar — tummen och pekfinger tjänstgöra — man tränger sig fram, nästan med våld, från tafia till tafia springer man, landskaps- och genre-målningar i parti studeras i en hast. Ur inländska afdelningen gå vi till utländska. En sådan skön samling — jag menar ful — *Danmark* till en del har, kan ingen tro. Jag såg där tafior eller rättare nerkladdade dukar. Fy en sån färggröa. Aj, jag talar kanske endast som den blinde om färgen. Det är modern konst ju — »studier», som af »nya skolan» fått beröm. Emellertid lemna vi »de fria» danska i ro och all humbug och. I evärdeliga tider skall jag minnas *paviljongen för turister* och *sport*. Land- och vattenskommunikationsmedel — bara vackra, intressanta fenomen, må ni tro. *Saggrottan* ger mystiska, genuint trolliska intryck. Små måleriska, makalöst täcka bilder visar (visserligen dockteateraktigt en smul) — *marinskådespelen* hvarje afton. *Kinematografens* dofva, spöklika stämman kan man få lyssna till för femtio öre. Sundare och trefligare är att få se lefvande fotografier. — O, *Bibliska galleriet!* Det stämmer till allvar, Berg har hedern däraf.

I *skogspaviljongen* förflyttas man i en hast till skogsregionen. Man ser af rötter och stammar en god samling, en mängd barr och kottar, men i en artistisk sammansättning samt mossor och lavar i långa banor. Folk älska gerna att en stund där sitta i ro. *Stockholm* måste besökas. Ej det *Stockholm* man nu bor i — gamla, rara, tränga *Stockholm*, full af rika minnen är det jag menar. Vandraren kan där tro, bland allt medeltidsaktigt han ser, sig försatt århundraden tillbaka. En fläkt af romantik sveper uppmuntrande kring grottevarnperiodens enerve-

rade barn och drifver den jäktande oron för en stund undan. Ja, landluft och gamla minnen bjuder ock naturligtvis *Skansen* på. Äfven där kunna vi drömma. Laga att du kommer dit, om *Skansen* är dig obekant. Onekligen är den med sina inbjudande stugor samt sina pigga kullor i en trogen nationaldräkt, sin friska, sköna natur, renhjordar, banan, där nationella danser dansas och där det leks, Jödde med sina små landsmålsbitar och sin bondkostym ur fosterländsk och etnografisk synpunkt en intressant lärosal. Ja, *Skansen* har äfven svalkaned lunder, där man får hvila under björk, almar, lind, al — mat i en korg kan ock medfölja. Vandrigen där har emellertid gifvit aptit. I *cacaopaviljongen* få vi en kopp choklad och till *Godthem* må vi gå in att spisa. Där serveras inom en minut öl och korf, alster från bryggeriet och slagteriet. I *Moriska kafé* fås lilla kaffetären. Köp ingen middag utan i *Folkköket*, fast du får vänta naturligtvis. Bytet blir dock skinka med bruna bönor. Nästan för primitiv — olika åtminstone ganymedernas i allmänhet — är dock utan prut serveringen.

Lösningar.

Logografen: Sommarhatt: ost, Trosa, Rom, stamma, hatt, harm, ros, Amor, sto, matt, so, mast.

Stafelsegatan: *Fridtjof Nansen*: 1) Formosa, 2) Iravadi, 3) Grimsby, 4) Sandhem, 5) Leuktra, 6) Sandsjö, 7) Wernamo, 8) Kungelf, 9) Bleking, 10) Indiana, 11) Arinoco, 12) Lysekil, 13) Celebes, 14) Nordkap.

Triange aritmogryfen: Breslau, rektor, eklöf, ståt, lof, ar, u.

Anagrammet: rosfat, iastor, tofsar, farsot.

Orögatan: *Tombolan*: 1) Tom, 2) orm, 3) motor, 4) baron, 5) ollon, 6) lom, 7) Arno, 8) norr.

Förträffligt fabrikat i Tröjor, Kalsonger, Skjortor, Heldräkter

etc. etc. i Kamgarn (Jaegers system).

Äfven Bomull och halfvulle. — Sommar- och Vinterkvalitéer

Försäljning endast från fabriken,

3 Bryggaregatan 3, 1 trappa upp, andra huset från Drottninggatan.